

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Kryminologia i wiktymologia - wykład, PG_00137866						
Kierunek studiów	Prawo (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2023 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie		Grupa zajęć		Grupa zajęć fakultatywnych		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	4		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	8		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Agnieszka Dalecka-Werpachowska				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		dr Agnieszka Dalecka-Werpachowska				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		45.0	75

Cel przedmiotu	Cele ogólne 1. Zapoznanie studentów z podstawowymi nurtami i teoriami kryminologicznymi oraz wiktymologicznymi. 2. Wykształcenie umiejętności krytycznej analizy przyczyn przestępczości i reakcji społecznych na przestępstwo. 3. Ukształtowanie wrażliwości na sytuację ofiary przestępstwa i jej miejsce w systemie wymiaru sprawiedliwości. 4. Zrozumienie relacji między kryminologią, prawem karnym, polityką kryminalną i prawami człowieka. Cele szczegółowe Student: • rozumie interdyscyplinarny charakter kryminologii i wiktymologii; • zna biologiczne, psychologiczne i socjologiczne teorie przestępczości; • potrafi wyjaśnić mechanizmy dewiacji, kontroli społecznej i stygmatyzacji; • analizuje pozycję ofiary w prawie karnym i modelach sprawiedliwości; • ocenia tradycyjny i naprawczy model reakcji na przestępstwo.
----------------	---

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[PRAWOJ5_KO03] jest gotowy do aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących profesjonalne działania związane z prawem, jednocześnie jest zdolny do porozumiewania się z osobami będącymi i nie będącymi specjalistami w dziedzinie prawa	Student jest gotowy do współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zapobieganiem przestępczości, reagowaniem na nią oraz pomocą osobom pokrzywdzonym.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WK11] ma pogłębioną wiedzę o zasadach tworzenia i rozwoju podstawowych form indywidualnej przedsiębiorczości	Student zna podstawowe zagrożenia kryminologiczne związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz ich znaczenie dla funkcjonowania przedsiębiorców.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_UW04] sprawnie posługuje się zasadami i normami prawnymi jak i zawodowymi w podejmowanej działalności zawodowej	Student potrafi stosować normy prawne i zawodowe przy analizie problemów związanych z przestępczością, sprawcami przestępstw i osobami pokrzywdzonymi.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UW06] potrafi ocenić przydatność typowych procedur i dobrych praktyk do realizacji złożonych zadań związanych z różnymi sferami związanymi z prawem i dziedzin pokrewnych	Student potrafi ocenić przydatność metod, procedur i dobrych praktyk stosowanych w zapobieganiu przestępczości, reagowaniu na nią oraz ochronie osób pokrzywdzonych.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WG08] ma pogłębioną wiedzę o źródłach polskiego prawa, jego zmianach i procesie tworzenia	Student zna znaczenie regulacji prawnych i ich zmian dla sposobu definiowania, pomiaru i interpretowania zjawisk przestępczości oraz sytuacji osób pokrzywdzonych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_KR07] jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych, podejmuje trud i odznacza się wytrwałością w realizacji indywidualnych jak i zespołowych działań w zakresie prawa i nauk pokrewnych	Student jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych związanych z analizą problemów przestępczości i wiktymizacji oraz do realizacji indywidualnych i zespołowych zadań w tym zakresie.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WG07] zna metody i narzędzia, w tym techniki pozyskiwania danych i informacji oraz metody badawcze, właściwe dla nauk prawnych oraz innych powiązanych dyscyplin, w tym dyscyplin z zakresu innych dziedzin naukowych	Student zna metody badań kryminologicznych i wiktymologicznych oraz podstawowe źródła i techniki pozyskiwania danych dotyczących przestępczości i wiktymizacji.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_UW03] potrafi posługiwać się złożonymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania oraz projektowania strategii działań prawniczych; potrafi generować rozwiązania konkretnych problemów związanych z prawem oraz prognozować przebieg ich rozwiązania i przewidywać skutki planowanych działań	Student potrafi wykorzystywać koncepcje i teorie kryminologiczne oraz wiktymologiczne do analizy zjawisk przestępczości, wyjaśniania ich uwarunkowań oraz oceny możliwych sposobów reagowania.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_KR06] ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób etyczny i profesjonalny, postępuje zgodnie z zasadami etyki	Student jest gotowy do etycznego i profesjonalnego podejścia do problemów przestępczości i wiktymizacji, w szczególności z poszanowaniem praw i sytuacji osób pokrzywdzonych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WK10] zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego oraz rozumie konieczność należytej ochrony własności intelektualnej i zarządzania jej zasobami	Student zna podstawowe problemy kryminologiczne związane z naruszeniami własności intelektualnej oraz rozumie społeczne znaczenie jej ochrony.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[PRAWOJ5_UW01] posiada pogłębione umiejętności obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych, analizuje ich powiązania z różnymi obszarami, gałęziami prawa i nauk pokrewnych	Student potrafi obserwować, identyfikować i interpretować zjawiska przestępczości i wiktymizacji oraz analizować ich związki z prawem i innymi zjawiskami społecznymi.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WK13] ma pogłębioną wiedzę o funkcjonowaniu samorządów zawodowych zawodów prawniczych, zna zasady wykonywania zawodów sędziego i prokuratora, ma wiedzę na temat organizacji wymiaru sprawiedliwości w Polsce	Student zna znaczenie instytucji wymiaru sprawiedliwości i przedstawicieli zawodów prawniczych w reagowaniu na przestępczość oraz ochronie osób pokrzywdzonych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_WK12] ma wiedzę o bezpieczeństwie i higienie pracy w instytucjach administracji publicznej	Student zna wybrane zagrożenia związane z przestępczością i wiktymizacją występujące w środowisku pracy, w tym w instytucjach administracji publicznej.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_KK01] ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, a także rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie	Student ma świadomość złożoności zjawisk przestępczości i wiktymizacji oraz potrzeby stałego aktualizowania wiedzy kryminologicznej i wiktymologicznej.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UU12] potrafi sprawnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) i nowoczesnych technologii	Student potrafi samodzielnie pozyskiwać i aktualizować wiedzę kryminologiczną i wiktymologiczną z wykorzystaniem różnych źródeł informacji i nowoczesnych technologii.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UO11] potrafi współpracować w zespole i potrafi koordynować prace zespołu przy rozwiązywaniu problemów prawnych, interpretacji aktów prawnych, przygotowywaniu pismnego lub ustnego stanowiska w sprawie	Student potrafi współpracować w zespole przy analizowaniu problemów kryminologicznych i wiktymologicznych oraz formułowaniu propozycji ich rozwiązania.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WG06] ma uporządkowaną wiedzę o człowieku jako podmiocie konstytuującym struktury społeczne i zasady ich funkcjonowania, a także o człowieku jako jednostce funkcjonującej w tych strukturach	Student zna i rozumie społeczne i indywidualne uwarunkowania przestępczości oraz mechanizmy wiktymizacji, a także sytuację sprawcy i osoby pokrzywdzonej w strukturach społecznych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_WG05] ma uporządkowaną wiedzę o rodzajach stosunków prawnych i o rządzących nimi prawidłowościach	Student zna znaczenie relacji społecznych i prawnych dla powstawania zjawisk przestępczych oraz procesów wiktymizacji.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[PRAWOJ5_UK09] posiada pogłębioną umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, w języku polskim i języku obcym, w zakresie prawa i nauk pokrewnych	Student potrafi przygotować i przedstawić wypowiedź ustną dotyczącą problematyki kryminologicznej i wiktymologicznej z wykorzystaniem właściwej terminologii.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UK08] posiada pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pismnych w języku polskim i języku obcym związany z wykonywaną pracą zawodową	Student potrafi przygotować wypowiedź pismną dotyczącą wybranych problemów kryminologicznych i wiktymologicznych, wykorzystując odpowiednie źródła i terminologię.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_WG09] ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o procesach zmian w systemach władzy i poszczególnych jego organach władzy, jak również konsekwencje tych zmian	Student zna znaczenie przemian instytucjonalnych i społecznych dla sposobów reagowania państwa na przestępczość oraz ochrony osób pokrzywdzonych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[PRAWOJ5_WG01] ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o charakterze nauk prawnych, ich miejscu w systemie nauk i relacjach do innych nauk	Student zna i rozumie miejsce kryminologii i wiktymologii w systemie nauk oraz ich związki z naukami prawnymi i innymi naukami społecznymi.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[PRAWOJ5_WG02] zna terminologię oraz pojęcia z zakresu prawa i dziedzin z nim związanych w stopniu rozszerzonym	Student zna i prawidłowo posługuje się terminologią z zakresu kryminologii i wiktymologii, w szczególności dotyczącą przestępczości, sprawcy, ofiary i wiktymizacji.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[PRAWOJ5_WG03] ma pogłębioną wiedzę o systemie władzy w Polsce, o poszczególnych organach władzy, ze szczególnym uwzględnieniem władzy ustawodawczej i sądowniczej	Student zna rolę organów państwa i wymiaru sprawiedliwości w zapobieganiu i reagowaniu na przestępczość oraz w ochronie osób pokrzywdzonych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[PRAWOJ5_WG04] zna system polskiego prawa, wzajemne powiązania wewnątrz tego systemu oraz powiązania polskiego prawa z prawem Unii Europejskiej i prawem międzynarodowym	Student zna znaczenie regulacji prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego dla przeciwdziałania przestępczości oraz ochrony osób pokrzywdzonych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[PRAWOJ5_UW07] posiada rozwiniętą umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych oraz wykorzystywanie tej analizy w pracy zawodowej	Student potrafi analizować zjawiska kryminologiczne i wiktymologiczne oraz wykorzystywać wyniki tej analizy w kontekście przyszłej praktyki zawodowej.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UW05] potrafi dostrzec, analizować oraz posiada umiejętność diagnozowania dylematów moralnych jak i prawnych w pracy zawodowej	Student potrafi identyfikować i analizować prawne oraz etyczne dylematy związane z reakcją na przestępczość, traktowaniem sprawców oraz ochroną osób pokrzywdzonych.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_KR05] odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, potrafi określić priorytety w pracy oraz odpowiednio rozplanować pracę	Student jest gotowy do odpowiedzialnego przygotowania i realizowania zadań związanych z analizą problemów kryminologicznych i wiktymologicznych oraz określania priorytetów podejmowanych działań.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_KK02] ma świadomość konieczności poszerzania kompetencji i kwalifikacji zawodowych, jak również doskonali umiejętności, potrafi samodzielnie wyznaczać kierunki własnego rozwoju i kształcenia w stopniu rozszerzonym i pogłębionym	Student jest świadomy potrzeby stałego poszerzania wiedzy i kompetencji w związku ze zmiennością zjawisk kryminologicznych i wiktymologicznych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_UW02] potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu prawa oraz powiązanych z nią dyscyplin naukowych w celu analizowania i interpretowania złożonych problemów prawnych	Student potrafi integrować wiedzę prawną, kryminologiczną i wiktymologiczną w celu analizowania złożonych problemów dotyczących przestępczości, jej przyczyn i następstw.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[PRAWOJ5_KO04] jest gotowy do podejmowania się przygotowania własnych projektów społecznych, uwzględniające aspekty prawne, ekonomiczne i polityczne, w tym przygotowania i realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej	Student jest gotowy do przygotowywania projektów społecznych dotyczących zapobiegania przestępczości, ograniczania ryzyka wiktymizacji oraz wsparcia osób pokrzywdzonych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu	Kryminologia i wiktymologia pojęcie, przedmiot, metody badawcze. Biologiczne koncepcje przestępczości (Lombroso, Kretschmer, Sheldon krytyka). Psychologiczne teorie przestępczości (Freud, Eysenck, behawioryzm, frustracjaagresja). Socjologiczne teorie przestępczości:anomia (Durkheim, Merton), szkoła chicagowska, konflikt kultur (Sellin), źródnicowane powiązania (Sutherland). Teorie kontroli społecznej i stygmatyzacji, teoria karier przestępczych i(Hirschi, Lemert, etc). Kontrolologia (J.Q.Wilson, C. Ray Jeffrey): teoria wybitej szyby, CPTED, populizm penalny. Przestępczość jako zjawisko społeczne struktura, dynamika, karty przestępczości. Wiktymologia pojęcie ofiary, typologie ofiar. Skutki przestępstwa dla ofiar (psychiczne, społeczne, ekonomiczne). Ofiary szczególne: dzieci, kobiety, osoby starsze, ofiary przemocy domowej. Sprawiedliwość naprawcza geneza, podstawy filozoficzne i prawne. Modele sprawiedliwości naprawczej (mediacja, konferencje, kręgi naprawcze). Sprawiedliwość naprawcza w prawie polskim i porównawczym.								
Wymagania wstępne i dodatkowe	Wymagania wstępne Warunkiem przystąpienia do realizacji przedmiotu jest: zaliczenie kursu z prawa karnego materialnego (w szczególności w zakresie części ogólnej), zaliczenie kursu z prawa karnego procesowego (w zakresie podstaw postępowania karnego), posiadanie umiejętności posługiwania się podstawowymi aktami prawa karnego, w szczególności Kodeksem karnym oraz Kodeksem postępowania karnego. Wskazana jest także podstawowa znajomość prawa konstytucyjnego w zakresie zasad odpowiedzialności karnej oraz prawa do obrony.								
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	<table><tr><th>Sposób oceniania (składowe)</th><th>Próg zaliczeniowy</th><th>Składowa oceny końcowej</th></tr><tr><td>.Osiągnięcie efektów uczenia się weryfikowane jest na podstawie: • egzaminu pisemnego lub ustnego, obejmującego zagadnienia teoretyczne z zakresu kryminologii i wiktymologii; Kryteria oceniania obejmują: • poprawność merytoryczną i znajomość pojęć kryminologicznych, • umiejętność analizy i interpretacji zjawisk przestępczości i wiktymizacji, • zdolność krytycznego wykorzystania literatury przedmiotu, • samodzielność i logiczność argumentacji.</td><td>51.0%</td><td>100.0%</td></tr></table>	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej	.Osiągnięcie efektów uczenia się weryfikowane jest na podstawie: • egzaminu pisemnego lub ustnego, obejmującego zagadnienia teoretyczne z zakresu kryminologii i wiktymologii; Kryteria oceniania obejmują: • poprawność merytoryczną i znajomość pojęć kryminologicznych, • umiejętność analizy i interpretacji zjawisk przestępczości i wiktymizacji, • zdolność krytycznego wykorzystania literatury przedmiotu, • samodzielność i logiczność argumentacji.	51.0%	100.0%		
Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej							
.Osiągnięcie efektów uczenia się weryfikowane jest na podstawie: • egzaminu pisemnego lub ustnego, obejmującego zagadnienia teoretyczne z zakresu kryminologii i wiktymologii; Kryteria oceniania obejmują: • poprawność merytoryczną i znajomość pojęć kryminologicznych, • umiejętność analizy i interpretacji zjawisk przestępczości i wiktymizacji, • zdolność krytycznego wykorzystania literatury przedmiotu, • samodzielność i logiczność argumentacji.	51.0%	100.0%							
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Literatura podstawowa Kryminologia Piotr Chomczyński, Przemysław Frąckowiak, Dagmara Woźniakowska (red.) Kryminologia. Teoria i praktyka Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2024. Brunon Hołyst, Kryminologia (wyd. 12) Warszawa: Wolters Kluwer, 2022. Emil W. Pływaczewski (red.), Przestępczość XXI wieku: szanse i wyzwania dla kryminologii Białystok: Wydawnictwo Temida 2, 2020 (zespół red.). Wiktymologia: Ewa Bieńkowska, Wiktymologia Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2018. Cezary Kulesza, Wiktymologia procesowa Białystok: Wydawnictwo Temida 2, 2020. Brunon Hołyst, Wiktymologia kryminalna Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2021.							

	Uzupełniająca lista lektur	Literatura uzupełniająca Kryminologia Emil W. Pływaczewski, Ewa M. Guzik-Makaruk (red.) Wybrane prawne, kryminologiczne i medyczne aspekty wykluczenia społecznego Białystok: Wydawnictwo Temida 2, 2016. Anthony Walsh, Cody Jorgensen, Criminology: The Essentials, 4th Ed. Los Angeles/London: SAGE Publications, 2025 Sandra Walklate (red.), Handbook of Victims and Victimology, London/ New York: Routledge, 2018
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	1. Do jakich czynników odwołują się biologiczne teorie kryminologiczne? 2. Jakie czynniki brane są pod uwagę w psychologicznych teoriach kryminologicznych? 3. W jaki sposób socjologiczne teorie kryminologiczne wyjaśniają teorie przestępczości? 4. W jaki sposób teorie biosocjalne mogą wpłynąć na kierunki przyszłych badań kryminologicznych? 5. Przydatność kryminologii w zapobieganiu przestępczości i w zwalczaniu problemów wynikłych z przestępstwa 6. Wiktymologia ogólna B. Mendelshona - aktualność we współczesnych debatach. 7. Kryminologia feministyczna i jej krytyka.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.